

Rynek rzepaku

Rynek rzepaku odgrywa bardzo ważną rolę w krajowym rolnictwie, gospodarce żywnościowej i przemysłach przetwórczych. Jest surowcem do produkcji tłuszczów konsumpcyjnych i technologicznych oraz stanowi źródło białka paszowego. Akcesja do Unii Europejskiej i polityka Unii promująca rozwój energetyki odnawialnej i obligująca państwa członkowskie do wzrostu udziału biokomponentów i biopaliw w zużyciu paliw płynnych zdyktowały rozwój produkcji rzepaku w Polsce. Przy wieloletniej stabilizacji zapotrzebowania na rynku rzepaku ze strony sektora spożywczego (olej rzepakowy) na poziomie ok. 1 mln ton, wykreowano szybko rosnący popyt na surowiec zużywany do biokomponentów. Udział rzepaku w krajowej powierzchni zasiewów wzrósł ponad dwukrotnie (z 3,9% średnio z ostatnich trzech lat przed akcesją do 8,4% w latach 2015-2017). Ponad dwukrotnie wzrosła liczba gospodarstw rolnych uprawiających rzepak. Powierzchnię uprawy, plony i zbiory rzepaku latach 2010-2019 przedstawia tabela.

Tabela

Powierzchnia uprawy, rzepaku, plony i zbiory rzepaku

Lata	Powierzchnia uprawy w tys. ha	Plony w dt/ha	Zbiory w tys. ton
2010	946,1	23,6	2228,7
2011	830,1	22,4	1861,8
2012	720,3	25,9	1865,6
2013	920,7	29,1	2677,7
2014	951,1	34,4	3275,8
2015	947,1	28,5	2700,8
2016	822,6	27,0	2219,3
2017	914,3	29,5	2697,3
2018	845,1	26,1	2202,4
2019	815,0	28,0	2280 - 2360

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS.

Zasiewy rzepaku ozimego pod zbiory 2020 r. prawdopodobnie ukształtowały się na poziomie 0,8 mln ha, o około

3% niższym niż rok wcześniej. Zmniejszenie zainteresowania uprawą rzepaku, głównie w grupie małych producentów, było spowodowane notowanym w latach 2017-2018 spadkiem cen rzepaku i niekorzystnymi warunkami uprawy związanymi z wystąpieniem suszy w okresie wegetacji w latach 2018-2019.

Silne powiązanie rynku krajowego z międzynarodowym, w tym szczególnie z rynkiem europejskim, w dużym stopniu wpływa na ceny skupu rzepaku w Polsce. W listopadzie 2019 roku (według GUS) krajowym producentom za rzepak w skupie średnio płacono 1644 zł/t, o 1,4% więcej niż w październiku 2019 r. i nieznacznie mniej (o 0,5%) niż przed rokiem. Ceny skupu rzepaku wykazywały znaczne zróżnicowanie regionalne. Najniższe ceny uzyskiwali producenci z województwa podlaskiego – 1543 zł/t (o 6% mniej niż średnio w kraju) oraz świętokrzyskiego – 1578 zł/t (o 4% mniej). Najwięcej za rzepak płacono w województwie dolnośląskim – 1677 zł/t i w opolskim (w obu przypadkach ceny były o ponad 1% wyższe niż średnio w kraju. W województwie pomorskim płacono – 1627 zł/t (o 1,1% mniej niż średnio w kraju). Średnio w kraju płacono 1644 zł/t.

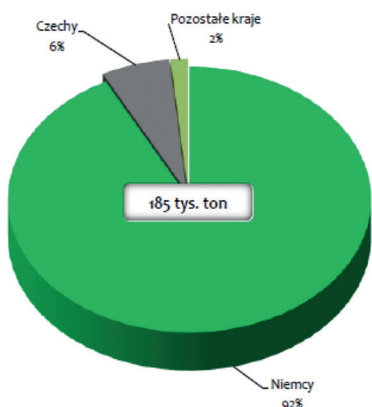
W grudniu 2019 roku notowany był dalszy umiarkowany wzrost cen skupu rzepaku na rynku krajowym. W zakładach tłuszczowych objętych monitoringiem ZSRiR MRiRW w dniach 9-15 grudnia 2019 roku cena zakupu rzepaku ukształtowała się na średnim poziomie 1661 zł/t, o 2% wyższym niż miesiąc wcześniej i o 1% wyższym niż w porównywalnym okresie 2018 roku.

IERiGŻ-PIB przewiduje, że ceny skupu rzepaku mogą wykazywać powolny wzrost do końca pierwszego kwartału 2020 roku, tj. do czasu wstępnych szacunków dotyczących przezimowania i wielkości zbiorów rzepaku w sezonie 2020/2021.

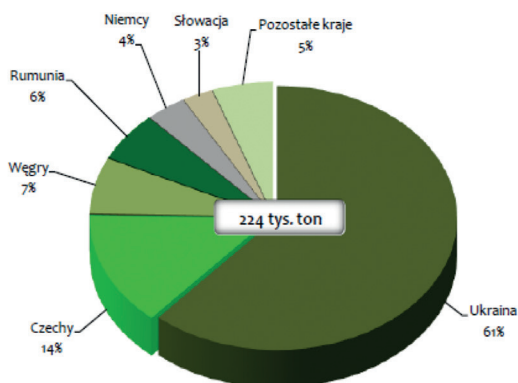
W Polsce od sezonu 2016/2017 utrzymuje się deficyt w handlu zagranicznym rzepakiem. W okresie pierwszych czterech miesięcy sezonu 2019/2020 ujemne saldo wyniosło 39 tys. ton (21 mln EUR) wobec 176 tys. ton (74 mln EUR) w poprzednim sezonem.

Kierunki eksportu, importu rzepaku w Polsce przedstawiają wykresy.

Kierunki eksportu rzepaku z Polski w okresie VII-X 2019 r.

Kierunki importu rzepaku do Polski w okresie VII-X 2019 r.

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych Ministerstwa Finansów, 2019 r. - dane wstępne

W roku gospodarczym 2019/2020 większa niż w poprzednim sezonie podaż rzepaku ze zbiorów krajowych przyczyniła się do wzrostu polskiego eksportu i ograniczenia importu.

W okresie pierwszych czterech miesięcy sezonu 2019/2020 (tj. od lipca do października) wyeksportowano 185 tys. ton rzepaku o wartości 81 mln EUR, w obu przypadkach 33% więcej niż w analogicznym okresie 2018 r. Średnia cena uzyskiwana w eksporcie w okresie lipiec - październik 2019 r., tak jak przed rokiem wyniosła 437 EUR/t. Odbiorcą polskiego rzepaku były głównie Niemcy (170 tys. ton, 92% udziału w strukturze eksportu). Według prognozy IRRiGŻ-PIB w całym sezonie 2019/2020 eksport rzepaku z Polski wzrośnie o 21,1%, do 350 tys. ton. W tym samym czasie import ukształtuje się na poziomie 530 tys. ton.

Podaż rzepaku w produkcji krajowej uzupełniana jest importem. W pierwszych czterech miesiącach sezonu 2019/2020 do kraju przywieziono 224 tys. rzepaku, o 29% mniej niż w analogicznym okresie 2018 r. W efekcie wydatki poniesione na import uległy obniżeniu o 0,25% do 25%, o 101 mln EUR. Rzepak był importowany głównie z Ukrainy (137 tys. ton, 61-procentowy udział w strukturze importu).

Reasumując, należy podkreślić, że uprawa rzepaku ma ogromne znaczenie w Unii Europejskiej, w tym również w Polsce. Oprócz produkcji na cele konsumpcyjne, przemysłowe i energetyczne, rzepak jest także cenną rośliną w płodozmianie, korzystnie wpływającą na stan środowiska glebowego.